

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Programă pentru examenul național de bacalaureat

CHIȘINĂU, 2021

Aprobată la ședința Comisiei Naționale de Examine
Proces-verbal nr.1 din 04 noiembrie 2021,
Ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 1499 din 04 noiembrie

Autori:

- **Cartaleanu Tatiana**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă";
- **Tomiță Angela**, grad didactic Superior, Liceul Teoretic "Mihai Eminescu", mun. Chișinău;
- **Gînga Tamara**, grad didactic I, Instituția Publică Liceul Teoretic "Spiru Haret", mun. Chișinău;
- **Condrea Ion**, grad didactic Superior, Liceul Teoretic "Ion Inuceț"; s.Vorniceni, Strășeni.

Programa de examen la limba și literatura română a fost discutată și avizată în cadrul catedrelor/departamentelor de profil ale instituțiilor de învățământ superior: Universitatea de Stat din Tiraspol, Universitatea de Stat din Moldova, a comisiilor metodice din cadrul organelor locale de specialitate în domeniul învățământului și de experți în domeniu.

Structura programei

Programa conține:

1. Preliminarii.
2. Competențe specifice ale disciplinei, evaluate în cadrul examenului național de bacalaureat.
3. Unități de competență, unități de conținut, rezultate ale învățării, evaluate în cadrul examenului național de bacalaureat.
4. Exemple de itemi.
5. Exemplu de test și de barem de corectare.

1. Preliminarii

Programa pentru examenul național de bacalaureat la limba și literatura română este elaborată în baza Cadrului de referință al Curriculumului Național, aprobat prin ordinul MEC, nr. 432/2017, Curriculumului Național la limba și literatura română pentru clasele a X-a – a XII-a și Ghidului de implementare la limba și literatura română, aprobate prin ordinul MECC nr.906/2019, precum și în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la examenul național de

bacalaureat. Programa reprezintă un document reglator și normativ, având ca obiectiv major asigurarea desfășurării corecte și eficiente a examenului.

Programa este destinată autorilor de teste, profesorilor, elevilor, conducătorilor instituțiilor de învățământ, părinților etc.

În cadrul examenului național de bacalaureat, limba și literatura română are statut de disciplină obligatorie.

Pentru realizarea testului de examen se alocă 180 de minute.

2. Competențe specifice ale disciplinei, evaluate în cadrul examenului național de bacalaureat

1. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context european și global, demonstrând empatie și deschidere pentru diversitatea lingvistică și culturală.
2. Racordarea discursului la diverse situații de comunicare personală și publică, dovedind atitudine constructivă și bunăvoință.
3. Lectura și interpretarea textelor literare și de graniță, demonstrând gândire critică și atașament față de valorile naționale și general-umane.
4. Producerea textelor scrise de diferit tip și pe suporturi variate, manifestând comportament lingvistic autonom și originalitate.
5. Aplicarea normelor limbii române literare (gramaticale, ortografice, punctuaționale și stilistice) în exprimarea orală și scrisă, demonstrând discernământ și cultură lingvistică.
6. Valorificarea experiențelor lingvistice și de lectură în vederea dezvoltării personale pe parcursul vieții, demonstrând interes axiologic și estetic.

3. Unități de competență, unități de conținut, rezultate ale învățării, evaluate în cadrul examenului național de bacalaureat

DOMENIUL: *CITITORUL ȘI OPERA*

UNITĂȚI DE COMPETENȚĂ	UNITĂȚI DE CONȚINUT	REZULTATE ALE ÎNVĂȚĂRII
<p>1.1. Argumentarea propriului statut de vorbitor și ascultător al limbii române.</p> <p>1.2. Promovarea adevărului științific despre limbă, cultură și identitate națională.</p>	<p>Identitate lingvistică și culturală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Statutul de vorbitor cult al limbii române • Adevărul științific despre limba română, cultură și identitate națională • Sentimentul demnității personale în context național și european 	<ul style="list-style-type: none"> - argumentarea propriului statut de vorbitor cult al limbii române prin promovarea adevărului științific despre limbă, cultură și identitate națională; - manifestarea sentimentului demnității personale în context național și european prin valorificarea apartenenței la cultura modernă.
<p>3.1. Aplicarea diverselor strategii de lectură.</p> <p>3.2. Rezumarea unui text literar și de graniță.</p> <p>3.3. Analiza specificului de gen și specie a textului literar și de graniță.</p> <p>3.4. Utilizarea noțiunilor de teorie literară la analiza textului literar și de graniță.</p> <p>3.5. Comentarea elementelor lexicale, stilistice și semiotice din texte literare și de graniță.</p> <p>3.6. Explicarea funcției cognitive, educative și estetice a textului literar și de graniță.</p>	<p>Literatura și receptarea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textul literar și lectura ca ipoteză esențială a receptării. Formarea cititorului-receptor al literaturii • Literatura – formă de cunoaștere și artă a cuvântului. Dimensiunea culturală și socială a literaturii Genuri literare și receptarea operei din perspectiva teoriei și criticii literare <p>Genul epic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elemente de structură și compoziție a operei epice (subiect/discurs) • Instanțele narative. Perspectiva narativa. Tipuri de naratori 	<ul style="list-style-type: none"> - rezumarea unui fragment de text literar și de graniță prin respectarea rigorilor de redactare a acestui tip de produs/text; - analiza specificului de gen și specie a textului literar și de graniță prin utilizarea noțiunilor de teorie literară; - explicarea apartenenței textului propus la un gen literar prin delimitarea trăsăturilor caracteristice; - caracterizarea personajului literar prin identificarea

	<ul style="list-style-type: none"> • Subiectul și structura lui: acțiunea, sistemul de personaje, cronotopul • Momentele acțiunii și moduri de expunere (actualizare și aprofundare) • Tipologii de personaje • Modalități/procedee de caracterizare • Epica populară: specii (actualizare), teme dominante • Basmul popular și basmul cult • Proza cultă: schița, nuvela, povestirea. Actualizare și aprofundare • Romanul: Tipologie: romanul obiectiv, romanul istoric, romanul psihologic etc. • Textul de graniță: eseul literar, jurnalul <p>Genul dramatic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Compoziția textului dramatic: acțiune dramatică, conflict dramatic, didascalii • Structura textului dramatic în acte, scene, cânturi • Specii ale genului dramatic: comedia și drama <p>Genul liric</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lirica populară: doina, cântecul popular și colindul • Poezia cultă: oda, elegia, meditația • Poezia de formă fixă: sonet, rondel, glosa • Eul liric: stări și ipostaze • Elemente de structură a textului poetic: temă, motiv, leitmotiv 	<p>tipologiei acestuia, a modalităților/procedeele de prezentare;</p> <ul style="list-style-type: none"> - structurarea unui produs interpretativ corespunzător prin comentarea elementelor lexicale, stilistice și semiotice din texte literare și de graniță; - delimitarea componentelor structurii textului literar prin identificarea procedeele de compoziție a unei opere literare; - argumentarea rolului modurilor de expunere în textul analizat prin elucidarea trăsăturilor caracteristice ale acestora.
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Elemente de prozodie: rimă, ritm, strofă, vers alb • Limbajul textului poetic: imaginea artistică, figuri de stil 	
<p>4.1. Scrierea textelor metaliterare, reflexive, funcționale, imaginative în bază de algoritmi și scheme.</p> <p>4.2. Respectarea rigorilor grafice la elaborarea textelor scrise.</p>	<p>Comunicarea scrisă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etapele de elaborare a textului scris • Scrierea diferitor tipuri de texte* • Reguli de tehnoredactare • Calitatea mesajului scris: coerență și coeziune <p>Scrierea reflexivă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textul argumentativ <p>Scrierea metaliterară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comentarea unui text liric • Comentarea unui fragment de text epic • Comentarea unui fragment de text dramatic • Compoziția de caracterizare a personajului literar <p>Scrierea funcțională</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cererea. Anunțul. • CV-ul etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - producerea textelor metaliterare, reflexive și funcționale în bază de algoritm, prin respectarea rigorilor de ordonare a elementelor componente ale textului produs/elaborat; - respectarea regulilor de redactare; - argumentarea unui punct de vedere în raport cu o problemă abordată, prin exemplificare.
<p>5.1. Perceperea normei drept standard al limbii și model de reglementare a activității verbale.</p> <p>5.2. Rezolvarea cazurilor dificile de ortografiere.</p> <p>5.3. Respectarea normelor în textele redactate în stiluri funcționale diferite.</p>	<p>Limba română în dinamică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fonetică. Norme ortoepice și ortografice. Modificări normative stipulate în DOOM 2 etc. • Lexicologie. Relații logico-semantice între cuvinte. Sinonimia contextuală 	<ul style="list-style-type: none"> - respectarea caracterului normat al limbii române în producerea diverselor texte scrise; - realizarea textelor în stiluri funcționale diferite în conformitate cu normele limbii

	<ul style="list-style-type: none"> • Morfologie. Structuri morfematice cu elemente intercalate și reflexele ortografice ale acestora (actualizare) • Sintaxa propoziției. Acordul în limba română. Cazuri dificile de acord • Principiile punctuației: intonațional, logico-semantic, formal-gramatical la nivelul propoziției. Noțiuni generale* • Stilistică funcțională. • Stilurile funcționale ale limbii • Stilistica părților de vorbire 	<p>române literare, în varianta scrisă;</p> <ul style="list-style-type: none"> - utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice prin interpretarea faptelor de limbă în termenii adecvați; - aplicarea formelor paradigmatic corecte, a situațiilor de acord gramatical etc. în vederea asigurării corectitudinii exprimării scrise.
<p>6.1. Aplicarea experiențelor literare în diferite circumstanțe ale comunicării orale și scrise.</p> <p>6.2. Producerea textelor cu caracter funcțional și aplicativ prin utilizarea resurselor digitale/media.</p>	<p>Experiențe lingvistice și de lectură: dimensiune inter/pluri/trandisciplinară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textul liric: pretext pentru deschidere spre artele frumoase • Textul epic și arta cinematografică • Textul dramatic și arta spectacolului 	<ul style="list-style-type: none"> - comunicarea corectă, coerentă și argumentată în limba română prin elaborarea textelor cu un conținut atitudinal; - valorificarea/integrarea experiențelor literare în diferite contexte ale comunicării scrise, prin elaborare de idei, rezolvare de situații-problemă etc.; - argumentarea în scris a opiniilor în context cotidian.

DOMENIUL: Cititorul și contextul istoric-cultural-estetic

UNITĂȚI DE COMPETENȚĂ	UNITĂȚI DE CONȚINUT	REZULTATELE ÎNVĂȚĂRII
<p>1.1. Promovarea limbii române ca idiom european modern și ca limbă de stat.</p> <p>1.2. Valorificarea sentimentului demnității naționale prin resurse lingvistice și literare în medii variate.</p>	<p>Identitate lingvistică și culturală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Limba română în diversitatea lingvistică europeană • Sentimentul demnității naționale • Limba și literatura română: valori ale culturii naționale în context global 	<ul style="list-style-type: none"> - promovarea limbii române ca idiom european modern și ca limbă de stat prin valorizarea conștiinței lingvistice și culturale; - redactarea textelor în diverse registre stilistice despre experiența de vorbitor al unei sau a mai multor limbi.
<p>2.2. Aplicarea abilităților de gândire critică în analiza unui discurs.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Strategii de motivare și convingere 	<ul style="list-style-type: none"> - exprimarea unui punct de vedere, utilizând/invocând exemple relevante, prin valorificarea aspectelor de ordin fonetic, lexical, morfologic și sintactic ale limbii române; - respectarea/aplicarea regulilor și a procedeelelor care asigură structurarea adecvată a argumentelor, distincte și logice, într-un text.
<p>3.1. Lectura textelor din diferite curente literare.</p> <p>3.2. Aplicarea prezentării rezumative a elementelor subiectului operei în procesul de interpretare a textului literar și de graniță.</p>	<p>Literatura română – fenomen în evoluție</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miturile – resurse fundamentale ale literaturii. Mituri românești relevante • Folclorul – temelia literaturii naționale. Tradiție și inovație în continuitatea literară 	<ul style="list-style-type: none"> - încadrarea prezentării rezumative a elementelor subiectului operei în procesul de interpretare a textului literar și de graniță în scopul receptării potrivite a mesajului; - interpretarea creațiilor literare folclorice prin argumentarea

<p>3.3. Comentarea specificului textelor literare și de graniță din diferite curente literare.</p> <p>3.4. Aplicarea noțiunilor de teorie literară în interpretarea textelor literare și de graniță din diferite registre estetice.</p> <p>3.5. Comentarea elementelor lexicale, stilistice și semiotice ale textelor literare și de graniță din diferite perioade istorice.</p> <p>3.6. Integrarea în comentariul textului literar și de graniță a funcției cognitive, educative și estetice a textului literar și de graniță.</p>	<p>Curente culturale și literare din perspectiva istoriei literaturii, criticii și teoriei literare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Curente culturale și literare: noțiuni, caracterizare generală • Curentul literar și particularitățile genului și ale speciilor • Umanismul. Context socio-istoric și particularități • Elemente umaniste în istoriografia românească • Iluminismul românesc. Context socioistoric și particularități • Clasicismul. Context socio-istoric. Principii ale clasicismului • Aspecte ale clasicismului în literatura română • Romantismul. Context socio-istoric și particularități. Genuri și specii caracteristice. • Motive literare și mărci stilistice specifice. Personajul romantic • Romantismul românesc: de la pașoptism la junimism • Autori reprezentativi și opere de referință din literatura română • Realismul: contextul socio-istoric și particularități 	<p>trăsăturilor caracteristice ale acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> - comentarea/interpretarea specificului de gen, specie și curent literar prin raportare la particularitățile stilistice ale acestora; - aplicarea/integrarea noțiunilor de teorie literară în interpretarea operelor prin raportare la elemente de structură și de compoziție a textelor literare și de graniță; - comentarea elementelor lexicale, stilistice și semiotice ale textelor literare și de graniță din diferite perioade; - recunoașterea, în textul analizat, a motivelor literare, a mărcilor stilistice; - integrarea în comentariul textului literar și de graniță a funcției cognitive, educative și estetice a textului literar și de graniță în vederea valorificării acestor dimensiuni ca parte componentă a existenței umane; - explicarea relației operă literară – context cultural prin identificarea, în textul propus, a trăsăturilor
---	---	---

	<p>Genuri și specii caracteristice. Romanul realist.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teme dominante • Tipologii ale personajul realist • Autori reprezentativi și opere de referință din literatura română • Sămănătorismul și poporanismul: contextul socio-istoric și particularități. Reprezentanți și opere de valoare 	<p>distinctive ale curentelor culturale/literare.</p>
<p>4.1. Redactarea personalizată a textelor pe diverse suporturi, cu aplicarea rigorilor de structurare a compozițiilor școlare.</p> <p>4.2. Ordonarea elementelor componente ale textului elaborat.</p>	<p>Comunicarea scrisă</p> <p>Scrierea metaliterară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Portretul literar • Compoziția-caracterizare de personaj din perspectiva curentului literar • Eseul structurat • Eseul nestructurat <p>Scrierea funcțională</p> <ul style="list-style-type: none"> • Procura. Invitația <p>Scrierea reflexivă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Articolul în presa scrisă și online • Jurnalul 	<ul style="list-style-type: none"> - producerea textelor metaliterare, reflexive și funcționale în bază de algoritm, prin respectarea rigorilor de ordonare a elementelor componente ale textului produs/elaborat; - redactarea personalizată a textelor pe diverse suporturi prin organizarea logică a mesajului și aplicarea rigorilor de structurare a unui produs; - identificarea/stabilirea/evidențierea asemănărilor și a deosebirilor dintre diferite texte literare/fenomene/personaje etc.
<p>5.1. Stabilirea elementelor neologice în diverse situații de comunicare.</p> <p>5.2. Adaptarea elementelor lexicale neologice la sistemul gramatical al limbii române.</p>	<p>Limba română în dinamică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lexicologie. Formarea cuvintelor cu afixe și elemente de compunere neologice • Expresii autohtone, internaționale, intraductibile 	<ul style="list-style-type: none"> - valorificarea stratului neologic al vocabularului prin înregistrarea formelor corecte din limba de origine și adaptarea la normele limbii române literare;

<p>5.3. Valorificarea resurselor lexicografice și TIC în vederea unei exprimări exacte și corecte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Morfologie funcțională. Ortografia împrumuturilor – legarea/nelegarea cu cratimă a articolului hotărât și a desinențelor • Ortografia și abrevierea unităților de măsură și a semnelor convenționale și a simbolurilor din textele științifice • Sintaxa frazei • Contragerea și expansiunea • Cupluri corelative – exprimare și punctuație corectă • Stilistică funcțională. • Particularitățile de limbaj în diverse stiluri funcționale. • Valori stilistice ale semnelor de punctuație 	<ul style="list-style-type: none"> - utilizarea lexicului terminologic asimilat: unități de măsură/semne convenționale/simboluri din texte științifice; - respectarea normei ortografice, ortoepice, semantice, gramaticale, punctuaționale și stilistice a limbii române literare în orice situație de comunicare orală și scrisă; - interpretarea adecvată a sensurilor structurilor sintactice prin raportare la conținutul lor lexical; - explicarea valorii stilistice a semnelor de punctuație în secvențe textuale concrete.
<p>6.1. Manifestarea experiențelor literare și a gustului estetic în diferite contexte de învățare și de viață.</p> <p>6.2. Gestionarea textelor orale și scrise în produse media/ multimedia.</p>	<p>Experiențe lingvistice și de lectură: dimensiune inter/pluri/trandisciplinară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Literatura și mediile – surse de informare și formare a vorbitorului cult • Valorile literare românești în dezvoltarea personală 	<ul style="list-style-type: none"> - manifestarea creativă a propriului potențial intelectual în procesul de lectură, interpretare și producere de texte; - valorificarea/integrarea experiențelor literare în diferite contexte ale comunicării scrise, prin elaborare de idei, rezolvare de situații-problemă etc.; - argumentarea în scris a opiniilor în context cotidian.

DOMENIUL: Cititorul, textul și contextul istoric-cultural-estetic

UNITĂȚI DE COMPETENȚĂ	UNITĂȚI DE CONȚINUT	REZULTATELE ÎNVĂȚĂRII
<p>1.1. Argumentarea conceptelor plurilingvism și interculturalitate.</p> <p>1.2. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii.</p>	<p>Identitate lingvistică și culturală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plurilingvism și interculturalitate • Dialogul valorilor culturale 	<ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea capacității de deschidere spre plurilingvism și interculturalitate prin susținerea unui punct de vedere propriu despre limbă, cultură și civilizație; - estimarea valorilor culturii naționale și ale culturilor etniilor conlocuitoare în vederea aplicării lor creative; - manifestarea interesului pentru valorile artistice ale literaturii naționale și universale.
<p>3.1. Lectura textelor/operei literare contemporane.</p> <p>3.2. Intercalarea secvențelor rezumative și a citatelor din textul literar și de graniță în procesul de interpretare.</p> <p>3.3. Interpretarea textului literar și de graniță prin raportare la contextul cultural-istoric național și universal.</p> <p>3.4. Integrarea noțiunilor de teorie literară și a platformelor estetice în interpretarea textului literar și de graniță.</p>	<p>Creația literară și interpretarea textului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cititorul avizat și lectura interpretativă a operei literare • Istoria literaturii, teoria și critica literară – surse de interpretare a operei literare • Curente literare moderniste: context european și formule autohtone • Symbolismul. Particularități. Autori și opere de referință • Expresionismul. Estetica expresionismului românesc Autori și opere de referință 	<ul style="list-style-type: none"> - comentarea operelor de referință prin prisma tezelor din istoria literaturii, teoria literaturii și din critica literară; - intercalarea secvențelor rezumative și a citatelor din textul literar și de graniță în procesul de interpretare; - interpretarea textului literar și de graniță prin raportare la contextul cultural-istoric național și universal în vederea construirii unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului literar; - compararea viziunilor personalităților literare prin

<p>3.5. Sintetizarea componentelor lingvistice, cultural-istorice, stilistice și semiotice ale textelor literare și de graniță.</p> <p>3.6. Interpretarea fenomenului literar național și universal în raport cu dezvoltarea personală.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Neomodernismul. Afirmare și specific în contextul literaturii române din Basarabia. Autori și opere de referință • Postmodernismul, expresie a literaturii noi. Idealurile și criza contemporaneității. Particularități: intertextualitate, ludic, ironie, parabola*, parodia* etc. Autori și opere de referință • Interferența curentelor literare <p>Cititorul și universul artistic al personalității literare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personalitatea scriitorului: date biografice, parcurs și context de formare • Perioada de afirmare și etape ale creației scriitorului • Universul artistic al scriitorului (viziuni estetice, genuri, specii reprezentative, teme dominante) • Opere reprezentative • Stilul individual al scriitorului 	<p>comentarea temelor/motivelor valorificate în opere de referință.</p>
<p>4.1. Producerea textelor în diverse registre stilistice: metaliterare, reflexive, funcționale cu integrarea propriilor idei, judecăți și opinii.</p> <p>4.2. Corelarea aspectului grafic cu mesajul textului elaborat/fondul de idei.</p>	<p>Comunicarea scrisă</p> <p>Scrierea metaliterară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eseul de sinteză • Compoziția-paralelă* • Compoziția-analiza literară a unei opere de referință <p>Scrierea funcțională</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scrisoarea de intenție <p>Scrierea reflexivă</p>	<p>- producerea textelor metaliterare, reflexive și funcționale în bază de algoritm, prin respectarea rigorilor de ordonare a elementelor componente ale textului produs/elaborat, în vederea integrării propriilor idei, judecăți și opinii;</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - corelarea aspectului grafic cu mesajul textului elaborat/fondul de idei.
<p>5.1. Clarificarea exactă a lexicului terminologic gramatical și literar.</p> <p>5.2. Revizuirea din perspectiva corectitudinii și relevanței funcționale a mesajului în diverse situații discursive.</p> <p>5.3. Comentarea mărcilor stilistice ale unităților de limbă în operele literare.</p>	<p>Limba română în dinamică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lexicologie. Lexic și lexicografie terminologică • Morfologie. Ambiguități gramaticale în limbajul normat și în limbajul artistic • Sintaxa textului. Punctuația și justificările ei sintactice • Topică fixă și topica liberă • Stilistica funcțională • Stilistica părților de vorbire și a semnelor de punctuație în textul literar • Abaterea de la normă. Anacolul, confuzii paronimice, pleonasm și tautologie, cacofonie, adecvare/ inadecvare stilistică 	<ul style="list-style-type: none"> - respectarea normei ortografice, ortoepice, semantice, gramaticale, punctuaționale și stilistice a limbii române literare în orice situație de comunicare orală și scrisă; - argumentarea semnelor de punctuație în anumite secvențe din textele analizate; - comentarea mărcilor stilistice ale unităților de limbă în contexte relevante.
<p>6.1. Argumentarea orală și scrisă a unor opinii în viața cotidiană.</p> <p>6.2. Integrarea experiențelor lingvistice și de lectură în diferite contexte școlare, sociale și culturale.</p>	<p>Experiențe lingvistice și de lectură: dimensiune inter/pluri/trandisciplinară</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neticheta. Comunicarea în spațiul public și online • Cititorul-creator de valori în era digitală 	<ul style="list-style-type: none"> - producerea mesajelor variate în limbaj verbal, scris sau oral, grafic etc., prin valorificarea experiențelor lingvistice și de lectură; - valorificarea/integrarea experiențelor literare în diferite contexte ale comunicării scrise, prin elaborare de idei, rezolvare de situații-problemă etc.; - argumentarea în scris a opiniilor în context cotidian.

4. Exemple de itemi

Exemplele de itemi sunt destinate pentru familiarizarea candidaților la examenul național de bacalaureat, profesorilor, autorilor de teste cu structura și tipologia itemilor. Aceste exemple nu acoperă întreaga varietate de formulări posibile de itemi/sarcini, ce pot fi utilizate la elaborarea testelor ce vor fi propuse candidaților.

GENUL LIRIC

Testul în baza textului *Zi de septembrie* de Lucian Blaga

(A se vedea pag. 25)

Unități de conținut	Domenii cognitive		
	Cunoaștere și înțelegere	Aplicare și analiză	Sinteză și redactare
I. Cititorul și opera	<p>Elemente de structură a textului.</p> <p>Elemente de structură a textului poetic.</p>	<p>Scrierea metaliterară: Comentarea unui text liric.</p>	<p>Scrierea metaliterară: Eseul structurat. Eseul de sinteză. Compoziția-paralelă.</p>
VARIANTE DE ITEMI	<p>Rescrie din text patru perechi de cuvinte care rimează.</p> <p style="text-align: right;">4 puncte</p> <p>Extrage din text câte un segment care conține figurile de stil numite: <i>epitet</i>, <i>metaforă</i>, <i>personificare</i>.</p> <p style="text-align: right;">3 puncte</p>	<p>Comentează, în trei enunțuri, sugestia contextuală a unei imagini vizuale identificate.</p> <p style="text-align: right;">6 puncte</p> <p>Comentează, în text coerent, valoarea stilistică a unei figuri de stil retorice din acest poem.</p> <p style="text-align: right;">4 puncte</p> <p>Interpretează, în text coerent de cinci-șase rânduri, semnificația unui simbol din lista: <i>cocor</i>, <i>toamnă</i>, <i>lumină</i>, în raport cu aceiași</p>	<p>Pornind de la acest poem, scrie, în limita unei pagini, un eseu structurat cu tema: <i>Trecerea timpului – motiv și temă în poezie</i>, referindu-te la două texte lirice din literatura română.</p> <p style="text-align: right;">20 de puncte</p>

		simbol dintr-un alt text cunoscut (numește textul, autorul, citează din textul ales). 6 puncte	
II. Cititorul, textul și contextul istoric-cultural-estetic	Curentul literar și particularitățile genului și ale speciilor: autori reprezentativi și opere de referință din literatura română.	Cititorul și universul artistic al personalității literare.	Scrierea reflexivă: Textul argumentativ.
VARIANTE DE ITEMI	Numește trei poeți (nume, prenume) a căror creație reprezintă modernismul în poezia românească interbelică. 3 puncte Rescrie din text două secvențe – indicii care ar confirma apartenența poeziei date la un curent literar, susținându-ți ideea cu două argumente. 5 puncte	Selectează din text cinci cuvinte/sintagme care constituie reperle titlului <i>Zi de septembrie</i> , interpretând relația fiecărui segment rescris cu acest titlu. 6 puncte Argumentează preferința autorului pentru acest titlu, în două enunțuri. 4 puncte	Apreciază , într-un text coerent de cinci-șase rânduri, semnificația oximoronului din strofa a doua în conturarea stării de spirit a eului poetic. 6 puncte Argumentează , într-un text coerent de cinci-șase rânduri, relația simbolică dintre anotimpuri și vârstele omului. 6 puncte Formulează într-un enunț mesajul textului. 4 puncte
III. Limba română în dinamică	Relațiile logico-semantice între cuvinte. Sinonimia contextuală.	Stilurile funcționale ale limbii. Stilistica părților de vorbire și a semnelor de punctuație în textul literar.	Structurarea adecvată a textului propriu. Calitatea mesajului scris: coerență și coeziune. Corectitudinea, respectarea normelor stilistice, ortografice și de punctuație în toate secvențele scrise.

<p>VARIANTE DE ITEMI</p>	<p>Propune câte două sinonime contextuale pentru cuvintele <i>hărăziți; aleși</i>. 4 puncte</p> <p>Scrie patru expresii frazeologice sau locuțiuni care conțin verbul <i>sună/a suna</i>. 4 puncte</p> <p>Alcătuiește câte două enunțuri dezvoltate, ilustrative pentru diferențierea omonimelor <i>ales (adjectiv) – ales (substantiv); târziu (adjectiv) – târziu (adverb)</i>. 4 puncte</p> <p>Construiește trei sintagme ilustrative pentru sensurile proprii și figurate a trei cuvinte selectate din poezia propusă. 6 puncte</p>	<p>Propune trei substantive pentru care ar fi epitet adjectivul <i>bogata</i>. 3 puncte</p> <p>Interpretează, în spațiul rezervat, valoarea stilistică a semnului de întrebare și a semnului de exclamare în prima strofă. 6 puncte</p> <p>Analizează, în text coerent de trei-patru rânduri, valoarea stilistică a interogației retorice din prima strofă. 4 puncte</p>	
---------------------------------	---	--	--

GENUL EPIC

Test în baza fragmentului din romanul *La Medeleni* de Ionel Teodoreanu

(A se vedea pag. 34)

Domenii cognitive Unități de conținut	Cunoaștere și înțelegere	Aplicare și analiză	Sinteză și redactare
Cititorul și opera	Elemente de structură a textului. Elemente de structură a textului poetic. Elemente de structură și compoziție a operei epice. Tipologii de personaje. Modalități/procedee de caracterizare.	Scrierea metaliterară: Comentarea unui text liric. Comentarea unui fragment de text epic. Comentarea unui fragment de text dramatic.	Scrierea metaliterară Eseul structurat Compoziția-paralelă.
VARIANTE DE ITEMI	Alcătuiește câte un enunț interogativ dezvoltat cu sintagmele: <i>limba maternă, limba lecturilor, limbă livrescă și limba personală.</i> 4 puncte Rezumă , în limita de trei enunțuri, viziunea lui Mircea Balmuș asupra creației poetice. 4 puncte Rescrie două exemple din text prin care să ilustrezi două procedee de caracterizare indirectă a personajelor literare.	Identifică tipul personajului reprezentat de Dan Deleanu, aducând două citate din text în sprijinul opțiunii. 5 puncte Interpretează , în text coerent de cinci-șase rânduri, sugestia unei figuri de stil din ultimul alineat al fragmentului. 5 puncte Comentează , în patru-cinci rânduri, un motiv literar atestat în text. 4 puncte	Redactează un eseu argumentativ de o pagină în raport cu afirmația din text: <i>O iubești, tocmai fiindcă n-o cunoști. Fără enigmă, fără necunoscut, nu este dragoste.</i> 20 de puncte Redactează un eseu argumentativ de o pagină, pornind de la afirmația lui Neagu Djuvara: “Din prima oră de franceză (profesorul) ne-a dat un sfat: ca să învățăm să scriem frumos, să ne alegem un mare stilist din trecut.... Tehnica recomandată era următoarea: odată culcat, să citești încet, timp de o jumătate

	4 puncte		de ceas, doar o pagină în fiecare seară. Adormi cu acea muzică a frazelor.”, referindu-te la un text (epic, liric, dramatic) al unui autor din literatura română, pe care l-ai alege pentru a <i>învăța să scrii frumos</i> . 20 de puncte
II. Cititorul, textul și contextul istoric-cultural-estetic	Curentul literar și particularitățile genului și ale speciilor: autori reprezentativi și opere de referință din literatura română.	Compoziția de caracterizare a personajului literar.	Scrierea reflexivă: Textul argumentativ.
VARIANTE DE ITEMI	Numește câte o lucrare din creația celor trei scriitori români la care se face referință în dialogul tinerilor. 3 puncte Scrie două titluri de texte ale autorilor Mihai Eminescu și Tudor Arghezi, ce valorifică aceleași motive literare, nominalizând explicit motivele. 4 puncte	Intitulează fragmentul dat cu un citat din text, argumentându-ți opțiunea într-un enunț. 4 puncte Compară , în text coerent de cinci-șase rânduri, atitudinea celor două personaje față de <i>limba românească</i> , susținându-ți afirmațiile cu două citate relevante din fragment. 5 puncte	Selectează din text o afirmație cu care nu ești de acord, argumentându-ți într-un enunț poziția. 5 puncte Exprimă-ți argumentat părerea, într-o teză, față de atitudinea unuia dintre personajele textului în raport cu limba românească. 5 puncte
III. Limba română în dinamică	Relațiile logico-semantice între cuvinte. Sinonimia contextuală.	Stilistica părților de vorbire și a semnelor de punctuație în textul literar.	Structurarea adecvată a textului propriu. Calitatea mesajului scris: coerență și coeziune.

			Corectitudinea, respectarea normelor stilistice, ortografice și de punctuație în toate secvențele scrise.
VARIANTE DE ITEMI	<p>Definește în câte un enunț sensul contextual al expresiilor: <i>limbă personală; acoperită de cenușă; presimți frumusețe.</i></p> <p style="text-align: right;">3 puncte</p> <p>Alcătuiește enunțuri cu sintagmele: „limba maternă”; „casă din copilărie”.</p> <p style="text-align: right;">2 puncte</p> <p>Ilustrează în trei enunțuri polisemia cuvântului <i>stins</i>.</p> <p style="text-align: right;">3 puncte</p> <p>Prezintă patru expresii/locuțiuni care conțin substantivul <i>limbă</i>.</p> <p style="text-align: right;">4 puncte</p>	<p>Explică, într-un enunț dezvoltat, semnificația cuvântului <i>muzică</i> în acest text.</p> <p style="text-align: right;">2 puncte</p> <p>Interpretează semnificația contextuală a unei metafore din ultimul alineat.</p> <p style="text-align: right;">4 puncte</p>	

5. Exemplu de test. Exemplu de barem

NOTĂ EXPLICATIVĂ:

Acest exemplu de test permite oricărui candidat la examenul național de bacalaureat și publicului larg să se familiarizeze cu structura testului, numărul de sarcini/itemi, formatul și nivelul de complexitate ale acestora. Baremul de corectare, care corespunde exemplului de test, precizează cerințele referitoare la completitudinea și corectitudinea formulării unui răspuns detaliat și asigură unificarea la nivel național a evaluării lucrărilor.

În secvența următoare, oferim două exemple de teste cu baremele de evaluare.

În realitatea examenului de bacalaureat, elevii rezolvă un test în baza unui text propus pentru prima lectură.

Acest text poate fi unul **liric, epic, dramatic** sau **de graniță** (eseu; jurnal; scrisoare literară etc.).

Faptul că testul-model pentru profilul umanist este elaborat în baza textului liric, iar cel pentru profilul real – în baza textului epic nu înseamnă că aceasta este singura modalitate de abordare a probei de evaluare.

Profilul umanist

Distribuirea punctajului pe unități de conținut evaluabile prin proba scrisă

Unități de conținut	Domenii cognitive			Total puncte
	Cunoaștere și înțelegere	Aplicare și analiză	Sinteză și redactare	
I. Cititorul și opera	Elemente de structură a textului. Elemente de structură a textului poetic. Elemente de structură și compoziție a operei epice. Tipologii de personaje. Modalități/procedee de caracterizare. Compoziția textului dramatic.	Scrierea metaliterară: Comentarea unui text liric. Comentarea unui fragment de text epic. Comentarea unui fragment de text dramatic.	Scrierea metaliterară: Eseul structurat. Eseul de sinteză. Compoziția-paralelă.	35 de puncte

	10 puncte	15 puncte	10 puncte	
II. Cititorul, textul și contextul istoric-cultural-estetic	<p>Curentul literar și particularitățile genului și ale speciilor: autori reprezentativi și opere de referință din literatura română.</p> <p style="text-align: right;">5 puncte</p>	<p>Cititorul și universul artistic al personalității literare.</p> <p>Eseul poetic.</p> <p style="text-align: right;">10 puncte</p>	<p>Scrierea reflexivă:</p> <p>Textul argumentativ.</p> <p style="text-align: right;">10 puncte</p>	25 de puncte
III. Limba română în dinamică	<p>Relațiile logico-semantică între cuvinte.</p> <p>Sinonimia contextuală.</p> <p style="text-align: right;">10 puncte</p>	<p>Stilurile funcționale ale limbii.</p> <p>Stilistica părților de vorbire și a semnelor de punctuație în textul literar.</p> <p style="text-align: right;">10 puncte</p>	<p>Structurarea adecvată a textului propriu.</p> <p>Calitatea mesajului scris: coerență și coeziune.</p> <p>Corectitudinea, respectarea normelor stilistice, ortografice și de punctuație în toate secvențele scrise.</p> <p style="text-align: right;">20 de puncte</p>	40 de puncte
Total test	25 de puncte	35 de puncte	40 de puncte	100 de puncte

Distribuirea punctajului pe unități de conținut evaluabile prin proba scrisă

Unități de conținut	Domenii cognitive			Total puncte
	Cunoaștere și înțelegere	Aplicare și analiză	Sinteză și redactare	
I. Cititorul și opera	<p>Elemente de structură a textului. Elemente de structură a textului poetic.</p> <p>Elemente de structură și compoziție a operei epice. Tipologii de personaje. Modalități/procedee de caracterizare.</p> <p style="text-align: right;">10 puncte</p>	<p>Scrierea metaliterară: Comentarea unui text liric. Comentarea unui fragment de text epic. Comentarea unui fragment de text dramatic.</p> <p style="text-align: right;">10 puncte</p>	<p>Scrierea metaliterară: Eseul structurat.</p> <p style="text-align: right;">20 de puncte</p>	40 de puncte
II. Cititorul, textul și contextul istoric-cultural-estetic	<p>Curentul literar și particularitățile genului și ale speciilor: autori reprezentativi și opere de referință din literatura română.</p> <p style="text-align: right;">10 puncte</p>	<p>Compoziția de caracterizare a personajului literar.</p> <p style="text-align: right;">10 puncte</p>	<p>Scrierea reflexivă: Textul argumentativ.</p> <p style="text-align: right;">5 puncte</p>	25 de puncte

III. Limba română în dinamică	<p>Relațiile logico-semantice între cuvinte. Sinonimia contextuală.</p> <p style="text-align: right;">10 puncte</p>	<p>Stilistica părților de vorbire și a semnelor de punctuație în textul literar.</p> <p style="text-align: right;">5 puncte</p>	<p>Redactarea</p> <p>Structurarea adecvată a textului propriu. Calitatea mesajului scris: coerență și coeziune. Corectitudinea, respectarea normelor stilistice, ortografice și de punctuație în toate secvențele scrise.</p> <p style="text-align: right;">20 de puncte</p>	35 de puncte
Total test	30 de puncte	25 de puncte	45 de puncte	100 de puncte

EXEMPLU DE TEST

Test 1. PROFIL UMANIST

Citește textul propus și realizează în baza lui următorii itemi:

ZI DE SEPTEMBRIE

Vino să vezi! În târzia bogata căldură
închis între ziduri cine-ar mai sta?
Precum a mai fost, până-n cealaltă zare
încă o dată tărâmul să crească ar vrea.
Și-n unghi săgetat
pământu-și trimite cocorii
spre cercul cel mare.

Lumina ce largă e!
Albastrul ce crud!
Unei noi creșteri, văratice-n toamnă, se pare
c-am fi hărăziți și aleși.
Și-o clipă ne e-ngăduit
bănuitului Sud
să-i trimitem un gând fără greș.

Între frunza ce cade
și ramura goală
moartea se circumscrie
c-un gest de extatică boală.
Un joc îngânând cu lemnoasele membre
sună târziul, nebunul, caldul Septembrie.

Lucian Blaga

Item 1. Selectează, din șirul propus, două sinonime contextuale pentru adjectivul **crud**: *necopt, fraged, tânăr, proaspăt, aspru, brutal, necruțător, nemilos, sălbatic, dur*, argumentându-ți, în câte un enunț, opțiunea.

4 puncte

Item 2. Include în câte un enunț ilustrativ locuțiunile verbale: *a da prin gând; a pune pe gânduri; a-și pune în gând; a-și lua gândul.*

4 puncte

Item 3. Justifică prin regulă utilizarea majusculei în ortografierea unui cuvânt din poem (la alegere).

- 2 puncte**
- Item 4.** Rescrie din text patru segmente ce conțin imagini vizuale.
- 4 puncte**
- Item 5.** Identifică figura de stil comună din secvențele „*târzia bogata căldură*” și „*târziul, nebunul, caldul Septembrie*”, comentând rolul contextual al acesteia.
- 5 puncte**
- Item 6.** Meditează, în două-trei enunțuri, asupra stării de spirit a eului liric, exprimate în strofa a doua.
- 5 puncte**
- Item 7.** Explică, în text coerent de cinci-șase rânduri, semnificația simbolului *cerc*, în raport cu o idee din versurile subliniate.
- 5 puncte**
- Item 8.** Analizează, în spațiul rezervat, semnificația unui motiv literar din text, în raport cu titlul poeziei.
- 5 puncte**
- Item 9.** Numește un alt text din literatura română, care valorifică imaginea *jocului*, argumentându-ți, în două enunțuri, opțiunea.
- 5 puncte**
- Item 10.** Interpretează, în câte un enunț, valoarea stilistică a semnelor de punctuație: *semnul de întrebare* și *semnul de exclamare*, din primele două versuri.
- 4 puncte**
- Item 11.** Dedu două trăsături caracteristice ale cititorului căruia poetul i se adresează cu îndemnul retoric „Vino să vezi!”, susținându-le cu două citate din text.
- 6 puncte**
- Item 12.** Formulează într-un enunț tema textului analizat.
- 3 puncte**
- Item 13.** Demonstrează, în două enunțuri argumentative, apartenența poeziei la un gen literar, sprijinindu-ți afirmația cu două citate din text.
- 4 puncte**
- Item 14.** Argumentează, în spațiul propus, încadrarea poeziei în curentul *expresionism*, prin evidențierea a două trăsături identificate în text.
- 4 puncte**
- Item 15.** Redactează o compoziție-paralelă de 1-1,5 pagini, în care să raportezi mesajul poemului „Zi de septembrie” la poezia blagiană: „Trei fețe”:
- „Copilul râde:
"Înțelepciunea și iubirea mea e jocul! "
Tânărul cântă:
"Jocul și-nțelepciunea mea-i iubirea! "
Bătrânul tace:

"Iubirea și jocul meu e-nțelepciunea!"

În această compoziție-paralelă, vei urmări să:

- a) formulezi cele două mesaje;
- b) interpretezi două elemente de structură ale textelor propuse (teme, motive, stări ale eului, figuri de stil etc.);
- c) ilustrezi aspectele comentate prin exemple convingătoare.

20 de puncte

Pentru redactarea tuturor secvențelor scrise: 20 de puncte

Coerență și coeziune. **2 puncte**

Structurarea adecvată a textului propriu. **3 puncte**

Corectitudinea, respectarea normelor stilistice, ortografice și de punctuație în toate secvențele scrise. **15 puncte**

EXEMPLU DE BAREM PENTRU PROFILUL UMANIST

Testul în baza textului *Zi de septembrie* de Lucian Blaga

Nr	Itemul	Variante acceptabile	Specificări	Punctaj total
1.	Selectează, din șirul propus, două sinonime contextuale pentru adjectivul crud : <i>necopt, fraged, tânăr, proaspăt, aspru, brutal, necrușător, nemilos, sălbatic, dur</i> , argumentându-ți, în câte un enunț, opțiunea.	Se va accepta un răspuns în care sinonimele alese sunt <i>fraged, necopt, tânăr, proaspăt</i> , cu argumentele de rigoare în raport cu fiecare opțiune.	1+1+1+1 Câte 1 punct pentru fiecare sinonim adecvat contextului. Câte 1 punct pentru fiecare argumentare plauzibilă.	4 puncte
2.	Include în câte un enunț ilustrativ locuțiunile verbale: <i>a da prin gând; a pune pe gânduri; a-și pune în gând; a-și lua gândul</i> .	Se vor accepta enunțurile corecte, care includ expresia la orice formă paradigmatică a verbului și valorifică esența ei informativă. <i>a da prin gând – a veni brusc ideea;</i> <i>a pune pe gânduri – a îngrijora;</i> <i>a-și pune în gând – a hotărî;</i> <i>a-și lua gândul – a renunța.</i>	1+1+1+1 Câte un punct pentru fiecare enunț corect.	4 puncte
3.	Justifică prin regulă utilizarea majusculei în ortografierea unui cuvânt din poem (la alegere).	Se va accepta orice răspuns care surprinde esența fenomenului lingvistic al scrierii cu majusculă.	2 puncte pentru regula reprodusă/expusă/rezumată corect.	2 puncte

4.	Rescrie din text patru segmente ce conțin imagini vizuale.	Se vor accepta orice secvențe adecvate cerinței: <i>unghi săgetat; albastrul crud; frunza ce cade; ramura goală etc.</i>	1+1+1+1 Câte 1 punct pentru fiecare secvență adecvată cerinței.	4 puncte
5.	Identifică figura de stil comună din secvențele „ <i>târzia bogata căldură</i> ” și „ <i>târziul, nebunul, caldul Septembrie</i> ”, comentând rolul contextual al acesteia.	Se va accepta un răspuns în care: a. este identificată și numită corect figura de stil (<i>inversiunea sau epitetul</i>); b. se analizează figura de stil; c. se relevă rolul contextual al figurii de stil.	1+2+2 1 punct pentru numirea corectă a figurii de stil; 2 puncte pentru analiza figurii de stil; 2 puncte pentru relevarea rolului contextual.	5 puncte
6.	Meditează, în două-trei enunțuri, asupra stării de spirit a eului liric, exprimate în strofa a doua.	Se va accepta răspunsul în care este numită și comentată una dintre stările eului liric (<i>admirație, extaz, încredere, speranță, optimism, reverie etc.</i>), susținută de referințe directe la text.	1+2+2 1 punct pentru nominalizarea unei stări a eului liric. 2 puncte pentru referințe directe la text (citare sau parafrizare). 2 puncte pentru interpretarea stării.	5 puncte
7.	Explică, în text coerent de cinci-șase rânduri, semnificația simbolului <i>cerc</i> , în raport cu o idee din versurile subliniate.	Se va accepta un răspuns în care este relevată semnificația simbolului solicitat, în raport cu o idee din versurile subliniate.	1+2+1+1 1 punct pentru interpretarea valorii simbolice a <i>cercului</i> . 2 puncte pentru interpretarea simbolului dat în acest text. 1 punct pentru formularea unei idei din versurile subliniate. 1 punct pentru coerența textului și respectarea limitei de întindere.	5 puncte
8.	Analizează, în spațiul rezervat, semnificația unui motiv literar din	Se va accepta un răspuns în care:	1+2+2 1 punct pentru identificarea motivului .	5 puncte

	text, în raport cu titlul poeziei.	<ul style="list-style-type: none"> a. este nominalizat/extras un motiv literar (<i>motivul toamnei, vârstei, schimbării, creșterii, morții etc.</i>); b. sunt reperate aspectele specifice ale acestui motiv în textul dat; c. este analizată semnificația motivului în raport cu titlul poeziei; d. se fac referințe directe la text. 	<p>2 puncte pentru analiza semnificației acestui motiv în raport cu textul.</p> <p>2 puncte pentru raportarea motivului la titlu (sau a titlului la motiv).</p>	
9.	Numește un alt text din literatura română, care valorifică imaginea <i>jocului</i> , argumentându-ți, în două enunțuri, opțiunea.	Se va accepta orice titlu de text, indiferent de genul literar căruia îi aparține, în condiția argumentării alegerii (<i>Vreau să joc; Trei fețe</i> de Lucian Blaga; <i>Joc de familie</i> de Grigore Vieru; <i>Joc secund</i> de Ion Barbu; <i>Joc de seară</i> de Nichita Stănescu; <i>De-a v-ați ascuns</i> de Tudor Arghezi; <i>Amintiri din copilărie</i> de Ion Creangă; <i>La Medeleni</i> de Ionel Teodoreanu etc., etc., etc.).	<p>1+2+2</p> <p>1 punct pentru numirea exactă a textului și autorului;</p> <p>Câte 2 puncte pentru fiecare enunț argumentativ, cu raportare la textul ales.</p>	5 puncte
10.	Apreciază, în câte un enunț, valoarea stilistică a semnelor de punctuație: <i>semnului de întrebare</i> și <i>semnului de exclamare</i> , din primele două versuri.	Se va accepta un răspuns în care: <ul style="list-style-type: none"> a. este identificată tipologia enunțurilor vizate (exclamativ; interogativ); b. sunt indicate mărcile gramaticale ale fiecărui enunț: verbul la imperativ <i>vino</i> din primul, încheiat cu semnul exclamării; pronumele interogativ <i>cine</i> din al doilea, încheiat cu semnul întrebării. 	<p>2+2</p> <p>Câte 2 puncte pentru elucidarea valorii stilistice a fiecărui semn de punctuație.</p>	4 puncte
11.	Dedu două trăsături caracteristice ale cititorului căruia poetul i se adresează cu îndemnul retoric	Se va accepta un răspuns în care elevul identifică asemenea momente: <ul style="list-style-type: none"> a) este un apropiat al poetului – coleg, prieten, discipol, căci acesta i se adresează familiar, cu <i>tu</i>; 	<p>2+2+1+1</p> <p>Câte 2 puncte pentru fiecare caracteristică.</p> <p>Câte 1 punct pentru fiecare referință la text.</p>	6 puncte

	„Vino să vezi!”, susținându-le cu două citate din text.	<ul style="list-style-type: none"> b) este un locuitor al urbei, din care este invitat să iasă (<i>închis între ziduri cine-ar mai sta?</i>); c) este un intelectual, capabil să înțeleagă și să descifreze poezia; d) este oricine dintre noi, cititorii din alt secol, susținându-și afirmațiile cu referințe la text.	N.B.! Nu se solicită un text coerent, răspunsul poate conține doar caracteristica și citatul.	
12.	Formulează într-un enunț tema textului analizat.	Se va accepta o varietate de răspunsuri plauzibile.	1+2 1 punct pentru că răspunsul are formă de enunț finit. 2 puncte pentru formularea explicită a temei.	3 puncte
13.	Demonstrează, în două enunțuri argumentative, apartenența poeziei la un gen literar, sprijinindu-ți afirmația cu două citate din text.	Se va accepta un răspuns în care: <ul style="list-style-type: none"> a. se regăsesc argumente pentru raportarea poeziei la genul liric: <i>prezența eului; imaginile artistice; versificația; figurile de stil etc.</i>; b. cele două enunțuri au structură de argumente. 	2+2 Câte 2 puncte pentru fiecare argument valid, raportat la text.	4 puncte
14.	Argumentează, în spațiul propus, încadrarea poeziei în curentul <i>expresionism</i> , prin evidențierea a două trăsături identificate în text.	Se va accepta un răspuns argumentat , în care elevul evidențiază două dintre trăsăturile expresionismului și le confirmă prin referințe la text: <i>transcendență; tendință spre absolut; legătura spiritului cu Cerul/Cosmosul; confruntarea spiritualului cu materialul etc., etc., etc.</i>	2+2 Câte 2 puncte pentru fiecare trăsătură caracteristică, susținută de un argument valid, raportat la text.	4 puncte
15.	Redactează o compoziție-paralelă de	Se va evalua: <ul style="list-style-type: none"> a) identificarea paralelă a mesajelor; 	8+8+4	20 de puncte

	<p>1-1,5 pagini, în care să raportezi mesajul poemului „Zi de septembrie” la poezia blagiană: „Trei fețe”: „Copilul râde: „Înțelepciunea și iubirea mea e jocul! ” Tânărul cântă: "Jocul și-nțelepciunea mea-i iubirea! " Bătrânul tace: "iubirea și jocul meu e-nțelepciunea!”. În această compoziție-paralelă, vei urmări să:</p> <p>a) formulezi cele două mesaje; b) interpretezi două elemente de structură ale textelor date (teme, motive, stări ale eului, figuri de stil etc.); c) ilustrezi aspectele comentate prin exemple convingătoare.</p>	<p>b) interpretarea a două elemente de structură ale textelor date (teme, motive, stări ale eului, figuri de stil etc.); c) ilustrarea aspectelor comentate prin exemple convingătoare.</p>	<p>8 puncte pentru identificarea paralelă a mesajelor; 8 puncte pentru interpretarea elementelor de structură (teme, motive, stări, figuri de stil etc.) ale textele propuse; 4 puncte pentru ilustrarea aspectelor comentate prin exemple convingătoare.</p>	
--	---	---	--	--

			Redactare: 2+3+15 Calitatea mesajului scris: coerență și coeziune. 2 puncte Structurarea adecvată a textului propriu. 3 puncte Corectitudinea, respectarea normelor stilistice, ortografice și de punctuație în toate secvențele scrise. 15 puncte	20 de puncte
--	--	--	--	-------------------------

Test 2. PROFIL REAL

Citește textul propus și realizează în baza lui următorii itemi:

[Începutul secolului XX. București. Dan Deleanu și Mircea Balmuș sunt colegi de liceu.]

Toate luminile din casă erau stinse, afară de una: Dănuț scria. Dănuț nu scria versuri decât în franțuzește: limba lecturilor. Era singura mustrare pe care i-o făcea Mircea. Dănuț răspundea categoric:

- Cum aș putea iubi, suferi și cânta cu vorbele pe care le aud la școală, pe stradă, în prăvălii, cu vorbele de toate zilele? „Limba maternă?” O respect și o iubesc ca pe o mamă; dar limba versurilor trebuie să o iubești altfel... Cu limba franceză n-am trăit în casă de mic copil, nu m-am jucat cu ea, n-am mâncat la masă cu ea... E o fată frumoasă pe care am întâlnit-o uneori numai; am văzut-o în cărțile cu versuri, cum ai vedea o fată la teatru în lojă, la geamul unei case necunoscute, trecând în goană într-o trăsură... Limba românească trăiește cu mine în casă din copilărie, o văd zilnic, limba franceză e într-o casă străină, e frumoasă și enigmatică...

- Bine, dar n-o cunoști de ajuns, replica Mircea. E o limbă livrescă pentru tine, n-ai *amintiri* în ea...

- Tocmai de asta o iubesc. Oamenii de care te leagă amintiri comune sunt părinții, frații, prietenii din copilărie... Dar o fată pe care o iubești când ai văzut-o întâia oară? Ce amintiri te leagă de ea? O iubești, tocmai fiindcă n-o cunoști. Fără enigmă, fără necunoscut, nu este dragoste. Dragostea e nostalgia de ceva necunoscut în care presimți frumusețe... Și limba care ți-e prea familiară nu mai are enigma de care are nevoie poezia, fără de care poezia e un simulacru.

- Dar de unde ai scos tu că limba românească nu mai are mister pentru tine? O cunoști fragmentar... Descoper-o. Fă-ți o limbă personală, cum și-a făcut Eminescu, cum și-a făcut Arghezi, cu vorbele tuturor, dându-le un alt accent, o altă muzică...

- Nu pot. Nu mă atrage... Pentru mine limba românească e bună pentru discursuri, pentru poezii patriotice și pentru sarcasmul lui Caragiale...

Discuțiile dintre Mircea și Dănuț pe această temă erau fără sfârșit... Dănuț avea o superioritate asupra lui Mircea: pe câtă vreme el scria versuri în franțuzește, pe care Mircea le prețuia, Mircea nu scria versuri deloc.

...Nu știa încă Dănuț că fiecare cuvânt e ca o Cenușăreasă care s-a întors de la bal — de la un bal cu lună, soare, fluturi, rouă și păduri — pierzându-și condurul. Și dacă stă acoperită de cenușă, într-un bordei, la vatra stinsă, în schimb, un Făt-Frumos îndrăgostit o caută prin toată lumea cu condurul în mână. Și această umilință, și această așteptare, și această căutare e enigma fiecărui cuvânt.

Ionel Teodoreanu. *La Medeleni*.

Item 1. Rescrie din text patru cuvinte care se referă la ideea de *creație*.

4 puncte

Item 2. Alcătuieste câte un enunț cu fiecare dintre sinonimele: *enigmă, taină, mister, secret*.

4 puncte

Item 3. Include în enunțuri sintagmele: *cărțile cu versuri; amintiri comune; poezii patriotice*.

6 puncte

Item 4. Explică, în spațiul rezervat, sensul fiecărei expresii: *a scoate limba de un cot; a avea limba lungă; a trage de limbă; a avea limbă de aur.*

4 puncte

Item 5. Scrie, din memorie, o strofă preferată, motivându-ți, în două enunțuri, preferința pentru poem și poet.

6 puncte

Item 6. Interpretează, în text coerent de patru-cinci rânduri, semnificația contextuală a unei comparații din alineatul al doilea.

4 puncte

Item 7. Identifică tipul personajului reprezentat de Dan Deleanu, sprijinindu-ți afirmația cu trei citate comentate din text.

7 puncte

Item 8. Demonstrează, cu două referințe la text, rolul dialogului ca mod de expunere în acest fragment.

5 puncte

Item 9. Compară, în text coerent de cinci-șase rânduri, atitudinea celor două personaje, Dan și Mircea, față de *limba românească*.

6 puncte

Item 10. Intitulează fragmentul dat, argumentându-ți opțiunea într-un enunț.

4 puncte

Item 11. Elaborează o listă din cinci întrebări pe care ai vrea să le adresezi unui poet contemporan.

10 puncte

Item 12. Redactează o compoziție de 1 pagină despre importanța comunicării interumane, angajând două personaje din literatura română, potrivite temei.

În această compoziție, vei urmări să:

- a) explici modul propriu de înțelegere a *comunicării interumane*;
- b) motivezi alegerea personajelor de referință;
- c) comentezi câte două situații ilustrative din textele alese;
- d) argumentezi necesitatea comunicării interumane pentru generația ta.

20 de puncte

Pentru redactarea tuturor secvențelor scrise: 20 de puncte

Coerență și coeziune. **2 puncte**

Structurarea adecvată a textului propriu. **3 puncte**

Corectitudinea, respectarea normelor stilistice, ortografice și de punctuație în toate secvențele scrise. **15 puncte**

EXEMPLU DE BAREM PROFIL REAL**Testul în baza fragmentului din romanul *La Medeleni* de Ionel Teodoreanu**

Nr	Itemul	Variante acceptabile	Specificări	Punctaj total
1.	Rescrie din text 4 cuvinte care se referă la ideea de <i>creație</i> .	Se va accepta un răspuns în care au fost rescrise cuvinte adecvate ideii de <i>creație</i> .	1+1+1+1 Câte 1 punct pentru fiecare cuvânt corect.	4 puncte
2.	Alcătuiește câte un enunț cu fiecare dintre sinonimele: <i>enigmă, taină, mister, secret</i> .	Se vor accepta enunțurile corecte, care ilustrează sensurile cuvintelor date.	1+1+1+1 Câte 1 punct pentru fiecare enunț corect.	4 puncte
3.	Include în enunțuri sintagmele: <i>cărțile cu versuri; amintiri comune; poezii patriotice</i> .	Se vor accepta enunțurile corecte, care includ integral sintagmele date.	2+2+2 Câte 2 puncte pentru fiecare enunț corect.	6 puncte
4.	Explică, în spațiul rezervat, sensul fiecărei expresii: <i>a scoate limba de un cot; a avea limba lungă; a trage de limbă; a avea limbă de aur</i> .	Se va accepta orice explicație adecvată.	1+1+1+1 Câte 1 punct pentru fiecare explicație adecvată.	4 puncte
5.	Scrive din memorie, o strofă preferată, motivându-ți, în două	Se va accepta răspunsul care conține: <ul style="list-style-type: none">- scrierea corectă a unei strofe;- precizarea titlului și a numelui autorului;- două enunțuri argumentative.	1+1+1+1+2 1 punct pentru scrierea corectă a unei strofe; 1 punct pentru titlul corect al poemului;	6 puncte

	enunțuri, opțiunea pentru poem și poet.		1 punct pentru numele autorului; 1 punct pentru respectarea limitei de spațiu; 2 puncte pentru structura de argument a enunțurilor.	
6.	Interpretează, în text coerent de patru-cinci rânduri, semnificația contextuală a unei comparații din alineatul al doilea.	Se va accepta răspunsul în care: <ul style="list-style-type: none"> - este rescrisă integral și exact o comparație din alineatul indicat; - semnificația comparației alese este raportată la context. 	1+3 1 punct pentru rescrierea corectă și integrală a comparației; 3 puncte pentru interpretarea adecvată a semnificației contextuale.	4 puncte
7.	Identifică tipul personajului reprezentat de Dan Deleanu, sprijinindu-ți afirmația cu trei citate comentate din text.	Se va accepta un răspuns în care: <ul style="list-style-type: none"> - este determinat și numit tipul uman al personajului (<i>tânăr artist; intelectual</i>); - sunt rescrise trei citate din text, însoțite de comentarii, care confirmă opțiunea exprimată. 	1+2+2+2 1 punct pentru identificarea tipului; Câte 2 puncte pentru fiecare citat comentat: (1 punct pentru adecvarea citatului; 1 punct pentru comentarea lui în sprijinul afirmației inițiale).	7 puncte
8.	Demonstrează, cu două referințe, rolul dialogului ca mod de expunere în acest fragment.	Se va accepta un răspuns în care: <ul style="list-style-type: none"> - se face o afirmație cu privire la rolul dialogului în acest fragment; - se fac două referințe la text; - se formulează o concluzie. 	2+2+1 2 puncte pentru prezentarea rolului dialogului în acest text, în raport cu alte moduri de expunere prezente; 2 puncte pentru referințe directe la text; 1 punct pentru formularea concluziei.	5 puncte
9.	Compară, în text coerent de cinci-șase rânduri, atitudinea celor două personaje	Se va accepta un răspuns în care: <ul style="list-style-type: none"> - este identificată și formulată explicit atitudinea fiecăruia dintre personaje; sunt discriminate opiniile celor doi tineri; 	2+2+2 2 (1+1) puncte pentru formularea explicită a atitudinii fiecăruia tânăr; 2 (1+1) puncte pentru interpretarea opiniilor celor doi;	6 puncte

	din fragment față de <i>limba românească</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - în cadrul comparației, sunt interpretate ambele opinii; - este formulată o concluzie. 	2 puncte pentru formularea unei concluzii.	
10.	Intitulează fragmentul dat, argumentându-ți opțiunea într-un enunț.	<p>Se va puncta formula adecvată pentru acest fragment.</p> <p>Se va puncta argumentul logic, întemeiat, pentru justificarea titlului propus.</p>	<p>1+1+2</p> <p>1 punct pentru o formulă de titlu adecvată fragmentului dat ;</p> <p>1 punct pentru structura de argument a enunțului;</p> <p>2 puncte pentru validitatea argumentului și raportarea la text.</p>	4 puncte
11.	Elaborează o listă din cinci întrebări pe care ai vrea să le adresezi unui poet contemporan.	<p>Se va accepta un răspuns care conține:</p> <ul style="list-style-type: none"> - enunțuri interogative construite corect; - întrebări care corespund situației. 	<p>2+2+2+2+2</p> <p>Câte 2 puncte pentru fiecare întrebare adecvată, în structură de enunț interogativ.</p>	10 puncte
12.	Redactează o compoziție de 1 pagină despre importanța comunicării interumane, angajând două personaje din literatura română, potrivite temei. În această compoziție, vei urmări să:	<p>Se va accepta un text coerent în care:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) explici modul propriu de înțelegere a <i>comunicării interumane</i>; b) motivezi alegerea personajelor de referință; c) comentezi câte două situații ilustrative din textele alese; d) argumentezi necesitatea comunicării interumane pentru generația ta. 	<p>2+6+8+4</p> <p>2 puncte pentru explicarea modului propriu de înțelegere a <i>comunicării interumane</i>;</p> <p>6 puncte pentru alegerea motivată a personajelor;</p> <p>8 puncte (4+4) pentru comentarea a câte două situații ilustrative din textele alese;</p> <p>4 puncte pentru argumentarea necesității comunicării interumane pentru generația dată. .</p> <p>Redactare: 20 de puncte</p> <p>Calitatea mesajului scris: coerență și coeziune. 2 puncte</p>	20 puncte

	<p>înțelegere a comunicării interumane;</p> <p>b) motivezi alegerea personajelor de referință;</p> <p>c) comentezi câte două situații ilustrative din textele alese;</p> <p>d) argumentezi necesitatea comunicării interumane pentru generația ta.</p>		<p>Structurarea adecvată a textului propriu.</p> <p>3 puncte</p> <p>Corectitudinea, respectarea normelor stilistice, ortografice și de punctuație în toate secvențele scrise.</p> <p>15 puncte</p>	
--	--	--	--	--

